

Сімейне право, житлове право,

Аспірант II року навчання юридичного факультету

Кафедри цивільного права і процесу

Волинського національного університету імені Лесі Українки

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ ДОГОВОРУ СУРОГАТНОГО МАТЕРИНСТВА

Питання правової природи договору сурогатного материнства є досить дискусійним. Багато авторів виходячи з визначення поняття «договір» що дає Цивільний кодекс України не розглядають договір сурогатного материнства як цивільно-правовий. Зокрема Г. В. Богданова визначає, що «особистий характер правовідносин між подружжям-замовниками та сурогатною матір'ю, особливий за своїм змістом обов'язок, що приймає на себе сурогатна матір в плані виношування, народження та передачі дитини подружжю; специфіка прав та обов'язків в подальшому, коли сурогатна матір побажає стати матір'ю та відмовиться від передачі дитини батькам-замовникам, залишивши його собі, а батьки-замовники не мають юридичної можливості застосувати до неї певні санкції або норми закону за невиконання своїх обов'язків, це все говорить на користь того, що до даних правовідносин неможливо застосувати норми цивільного права» [1, с.25]. Такі відносини повинні ґрунтуватись на договорі, проте такий договір не є цивільним. Сама ж автор пропонує регулювання таких правовідносин лише нормами сімейного права.

Проте необхідно зазначити, що відносини які виникають між генетичними батьками та сурогатною матір'ю є як матеріальними так і нематеріальними. Тому, спиратись лише на норми сімейного законодавства є недостатнім, тим більше враховуючи те, що Сімейний кодекс України детально не врегульовує відносини сурогатного материнства.

Однак варто визначити і позитивні сторони використання норм цивільного права щодо відносин які виникають із сурогатного материнства. Л. К. Айвар стверджує, що «для недопущення важливих для сторін проблем (наприклад, відмова у передачі дитини названим батькам, шантаж, відмова генетичних батьків прийняти свою дитину, відмова від оплати послуг сурогатної матері і т. д.) сурогатне материнства, як і інші цивільно-правові відносини повинні бути врегульовані договором, укладеним між сторонами, якому варто приділити достатньо уваги» [2, с. 33]. Тобто автор звертає увагу на цивільно-правовий характер даних відносин, виникаючих в рамках сурогатного материнства, що вбачається вірним для даного типу правовідносин.

Окремі автори висловлюючи свою думку приходять до того, що такий договір варто віднести до нікчемних угод, як такий що порушує правопорядок і моральні засади суспільства. З такою думкою не можна погодитись, адже сурогатне материнства дозволено українським законодавством, та і думка суспільства щодо даного питання є цілком прийнятною.

Автор поділяє думку тих авторів що відносять договір сурогатного материнства до цивільно-правових договорів, та визначає той факт, що даний договір може регулюватись поєднанням цивільно-правових норм та норм сімейного права. Проте постає питання до якого виду договорів можна віднести саме цей договір. Варто відзначити що договір сурогатного материнства має схожість із рядом цивільних договорів. Наприклад використання тіла жінки для виношування дитини для замовників протягом певного строку (дев'яти місяців) схоже з договором оренди. А що стосується орендної плати, то під нею можна розуміти компенсацію витрат, пов'язаних з виношуванням дитини, і винагороду за так звану послугу. Грошова сума, яку передають сурогатній матері батьки-замовники може розглядатись як ціна договору

Договір сурогатного материнства також має схожість з договором підряду. Проте чи можна виношування дитини вважати роботою, в тому розумінні, у якому трактує для себе це поняття роботодавець? Стосовно виношування дитини, то у цій справі неможливо гарантувати результат. І тому роботою даний процес назвати неможливо. Також у договорі підряду підрядник має право залучити до виконання договору третіх осіб. Проте послуги сурогатного материнства повинні виконуватись сурогатною матір'ю лише особисто.

На думку автора договір сурогатного материнства в більшості має схожість з договором надання послуг. На відміну від договору підряду законодавець говорить не про «роботу», а про «послугу». За договором платного надання послуг результат виконавцем не завжди може гарантуватись, як і у виношуванні та народженні дитини сурогатною матір'ю. За договором сурогатного материнства, як і за договором платного надання послуг, сторони мають право відмовитись від договору в односторонньому порядку.

Отже, на нашу думку, законодавець повинен взяти до уваги очевидність схожості договору сурогатного материнства та договору про надання послуг. Також на основі проведеного дослідження автор пропонує власне доктринальне визначення поняття «договір сурогатного материнства». На нашу думку, це договір, укладений між сурогатною матір'ю і замовниками, предметом якого є платне надання послуг сурогатною матір'ю по виношуванню та народженню генетично чужої дитини для подальшої передачі такого новонародженого замовникам.

Література

1. Богданова Г. В. Проблеми правового регулювання особистих та майнових правовідносин між батьками та дітьми [Текст]// Дис... канд.. юрид. Наук. Саратов., 1999, С. 25.

2. Айвар Л. К. Правовой захист сурогатного материнства [Текст]// Адвокат, 2006, С. 33.

